JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GEORGES COSMAS
14 päivänä marraskuuta 1996 *

Sisällys

I Sovellettavat oikeussäännöt ..... I - 4212

A Neuvoston päätös 86/283/ETY ..... I - 4212

B Yhteisön lainsäädännön muut asiassa merkitykselliset säännökset ..... I - 4217

II Tosiseikat ..... I - 4221

III Ennakkoratkaisukysymykset ..... I - 4223

IV Vastaukset ennakkoratkaisukysymyksiin ..... I - 4224

A Kaksi ensimmäistä kysymystä ..... I - 4224

B Kuudes kysymys ..... I - 4226

C Kolmas kysymys ..... I - 4231

D Neljäs ja viides kysymys ..... I - 4233

E Seitsemäs kysymys ..... I - 4237

V Ratkaisuehdotus ..... I - 4238

1. Tribunal Tributário de Segunda Instância de Lisboa on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle joukon ennakkoratkaisukysymyksiä, joita se on pitänyt välttämättöminä voidakseen ratkaista käsiteltäväkseen saatetun riita-asian, joka koskee tuontitullien kantamiseksi suoritetun jälkitullauksen pätevyyttä.

I Sovellettavat oikeussäännöt

A *Neuvoston päätös 86/283/ETY*

2. Neuvosto vahvisti kaikki säännökset, jotka liittyvät merentakaisten maiden ja alueiden (jäljempänä MMA) assosiointiin

* Alkuperäinen kieli: kreikka.

Euroopan talousyhteisöön, päätöksessään 86/283/ETY [1] (jäljempänä päätös).

3. Tämän päätöksen toinen osa koskee ETY—MMA-yhteistyön välineitä. Päätöksen 70 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavasti:

"1. Tuotaessa MMA:ista peräisin olevia tuotteita yhteisöön ne vapautetaan tulleista ja vaikutukseltaan vastaavista maksuista."

4. Päätös tuli sen 182 artiklan mukaan voimaan 1.7.1986, ja sen 182 artiklan mukaan sitä sovelletaan 28.2.1990 saakka. [2]

5. Ne maat ja alueet, joihin kyseistä päätöstä sovelletaan, luetellaan päätöksen 184 artiklan 1 kohdan mukaan päätöksen liitteessä I.

6. Päätöksen liitteessä I on "luettelo [niistä merentakaisista] maista ja alueista", joihin päätöstä 86/283/ETY sovelletaan, ja luettelossa mainitaan etenkin Grönlanti maana, jolla on erityiset suhteet Tanskan kuningaskuntaan.

7. Päätöksen liitteessä II on useita säännöksiä "alkuperätuotteen käsitteen määritelmästä ja hallinnollisen yhteistyön menetelmistä".

8. Liitteessä olevassa I osastossa (1—5 artikla) määritellään käsite "alkuperätuotteet".

9. Liitteessä olevassa 1 artiklassa säädetään konkreettisesti seuraavaa:

"1. Päätöstä sovellettaessa, tämän kuitenkaan rajoittamatta 3 ja 4 kohdan soveltamista, pidetään:

— — .

b) merentakaisista maista ja alueilta peräisin olevina tuotteina:

1) tuotteita, jotka on tuotettu kokonaan yhdessä tai useassa maassa tai alueella.

— —"

1 — Merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön 30 päivänä kesäkuuta 1986 tehty neuvoston päätös (EYVL L 175, s. 1).

2 — Merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön 25 päivänä heinäkuuta 1991 tehty päätös 91/482/ETY (EYVL L 263, s. 1) tuli voimaan 1.3.1990. Päätös on voimassa sen 240 artiklan 1 kohdan mukaan kymmenen vuotta.

10. Liitteessä olevassa 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Seuraavien tuotteiden katsotaan 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan 1 alakohdan ja b alakohdan 1 alakohdan sekä 3 ja 4 kohdan mukaisesti olevan yhdessä tai useassa maassa tai alueella kokonaan tuotettuja — —

— —

f) niiden alusten pyydystämät merikalastustuotteet ja niiden muut merestä saamat tuotteet;

— —."

11. Päätöksen liitteessä II olevassa II osastossa vahvistetaan hallinnollisen yhteistyön menetelmät jäsenvaltioiden ja MMA:iden välillä.

12. Liitteessä olevan 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

"1. a) Todisteen tässä liitteessä tarkoitetusta tuotteiden alkuperästä antaa — — EUR.1-tavaratodistus."

13. Liitteessä olevan 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Vientijäsenvaltion tai vientimaan tai -alueen tulliviranomaiset antavat EUR.1-tavaratodistuksen, kun siinä mainitut tuotteet viedään maasta. Se annetaan viejän käytettäväksi heti, kun tosiasiallinen vienti on tapahtunut tai varmistunut.

— —

5. Vientijäsenvaltion tai vientimaan tai -alueen tulliviranomaisten on säilytettävä tavaratodistushakemukset vähintään kolme vuotta."

14. Liitteessä olevassa 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Vientijäsenvaltion tai vientimaan tai -alueen tulliviranomaiset antavat EUR.1-tavaratodistuksen, jos tavarat voidaan katsoa tässä liitteessä tarkoitetuiksi alkuperätuotteiksi.

2. Tulliviranomaisilla on 1 kohdassa tarkoitettujen edellytysten täyttymisen todentamiseksi oikeus vaatia kaikki ne todistusasiakirjat ja suorittaa kaikki ne tarkastukset, jotka ne katsovat tarpeellisiksi.

— —"

15. Liitteessä olevassa 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Viejän tai tämän valtuutetun edustajan on viejän vastuulla haettava EUR.1.-tavaratodistusta.

2. Viejä tai tämän edustaja esittää hakemuksensa lisäksi kaikki aiheelliset todistusasiakirjat, joilla voidaan todistaa, että vietävät tavarat täyttävät EUR.1.-tavaratodistuksen antamisen edellytykset."

16. Liitteessä olevassa 12 artiklassa säädetään seuraavaa:

"EUR.1.-tavaratodistus esitetään tuontijäsenvaltion tai tuontimaan tai -alueen tulliviranomaisille tämän valtion, maan tai alueen lainsäädännössä säädettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti. Mainitut viranomaiset voivat vaatia sen käännöksen. Ne voivat lisäksi vaatia, että tuonti-ilmoitukseen lisätään maahantuojan maininta siitä, että tavarat täyttävät päätöksen soveltamiseksi vaadittavat edellytykset."

17. Liitteessä olevassa 23 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Sen varmistamiseksi, että tätä osastoa sovelletaan oikein, jäsenvaltiot sekä — — maiden ja alueiden toimivaltaiset viranomaiset avustavat toisiaan tullihallintojensa välityksellä EUR.1.-tavaratodistusten aitouden ja kyseisten tuotteiden todellista alkuperää koskevien tietojen oikeellisuuden — — todentamisessa."

18. Liitteessä olevassa 24 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Seuraamuksia määrätään jokaiselle, joka saadakseen tavaralle etuuskohtelun laatii tai laadituttaa joko vääriä tietoja sisältävän

asiakirjan EUR.1-tavaratodistuksen saamiseksi — — ."

19. Lopuksi 25 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. EUR.1-tavaratodistusten — — jälkitodentaminen suoritetaan pistokokeen luonteisesti ja aina, kun tuontijäsenvaltion tai tuontimaan tai -alueen tulliviranomaisilla on aihetta epäillä asiakirjan aitoutta tai tavaroiden tosiasiallista alkuperää koskevien tietojen oikeellisuutta.

2. Sovellettaessa mitä 1 kohdassa määrätään tuontijäsenvaltion tai tuontimaan tai -alueen tulliviranomaiset palauttavat vientijäsenvaltion tai vientimaan tai -alueen tulliviranomaisille EUR.1-tavaratodistuksen — — tai tämän todistuksen — — jäljennöksen ja esittävät mahdolliset sisältöä tai muotoa koskevat perusteet tiedustelun tekemiseen. Ne liittävät EUR.1-tavaratodistukseen — —, mikäli sellainen on esitetty, laskun tai sen jäljennöksen sekä toimittavat kaikki mahdollisesti saadut tiedot, joiden perusteella kyseisessä todistuksessa — — olevia tietoja voidaan epäillä virheellisiksi.

3. Jälkitodentamisen tulokset ilmoitetaan viimeistään kolmen kuukauden kuluessa tuontijäsenvaltion tai tuontimaan tai -alueen tulliviranomaisille. Näiden tulosten perusteella on pystyttävä ratkaisemaan, voidaanko kiistanalaista EUR.1-tavaratodistusta — — soveltaa tosiasiallisesti vietyihin tavaroihin ja oikeuttavatko nämä todella etuuskohtelun soveltamiseen.

Jos tuontijäsenvaltion tai tuontimaan tai -alueen ja vientijäsenvaltion tai vientimaan tai -alueen tulliviranomaiset eivät ole pystyneet keskenään sopimaan kiistoja tai jos kiistat aiheutuvat tämän liitteen tulkintaa koskevasta ongelmasta, kiistat annetaan tavaroiden alkuperän käsitteen yhteisestä määritelmästä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 802/68 perustetun alkuperäkomitean käsiteltäväksi.

Kaikissa tapauksissa tuojan ja tuontijäsenvaltion tai tuontimaan tai -alueen tulliviranomaisten väliset riitaisuudet ratkaistaan kyseisen valtion, maan tai alueen kansallisen lainsäädännön mukaisesti."

B *Yhteisön lainsäädännön muut asiassa merkitykselliset säännökset*

20. Tullivelkoja koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 25 päivänä kesäkuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/623/ETY [3] 2 artiklan a alakohdan mukaan tuontitullivelka syntyy luovutettaessa tuontitullien alainen tavara vapaaseen liikkeeseen Euroopan yhteisöjen tullialueella.

21. Tämän direktiivin 3 artiklan a alakohdan mukaan ajankohtana, jolloin tuontitullivelka syntyy, pidetään 2 artiklan a alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sitä ajankohtaa, jolloin toimivaltaiset viranomaiset vastaanottavat ilmoituksen tavaran luovuttamisesta vapaaseen liikkeeseen tai suorittavat jonkin muun toimenpiteen, jolla on voimassa olevien säännösten mukaan samat oikeusvaikutukset.

22. Direktiivi 79/623/ETY kumottiin 1.1.1989 alkaen tullivelasta 13 päivänä heinäkuuta 1987 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2144/87 [4] 13 artiklan ensimmäisellä alakohdalla.

23. Tämän asetuksen I osaston, joka koskee tullivelan syntymistä, kohdan A, "Tuontitullivelka", 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Tuontitullivelka syntyy, kun:

a) tuontitullien alainen tavara luovutetaan vapaaseen liikkeeseen taikka tällainen tavara asetetaan osittain tuontitullittomaan väliaikaisen maahantuonnin menettelyyn.

— —"

24. Tämän asetuksen 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Ajankohtana, jolloin tuontitullivelka syntyy, pidetään:

a) 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sitä ajankohtaa, jona toimivaltaiset viranomaiset vastaanottavat ilmoituksen tavaran luovuttamisesta

3 — EYVL L 179, s. 31.
4 — EYVL L 201, s. 15.

vapaaseen liikkeeseen tai väliaikaisen maahantuonnin menettelyyn asettamisesta taikka suorittavat jonkun muun toimenpiteen, jolla on voimassa olevien säännösten mukaan samat oikeusvaikutukset;

— —."

25. Asetusta N:o 2144/87 sovelletaan sen 14 artiklan toisen alakohdan mukaan 1.1.1989 alkaen.

26. 18.4.1988 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1031/88 koskee tullivelan maksuvelvollisten määrittämistä. [5]

27. Tämän asetuksen niitä henkilöitä, joiden on maksettava tuontitullivelka, koskevan I osaston 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Kun tullivelka on syntynyt asetuksen (ETY) N:o 2144/87 2 artiklan 1 kohdan a tai f alakohdan nojalla, velvollinen maksamaan tämän velan on henkilö, jonka nimissä tulli-ilmoitus tai jokin muu oikeustoimi, jolla on samat oikeusvaikutukset, on tehty.

— —."

28. Asetuksen 12 artiklan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että asetusta N:o 1031/88 sovelletaan 1.1.1989 alkaen.

29. Yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 [6] (jäljempänä tullikoodeksi) 251 artiklalla kumottiin muun muassa asetus N:o 2144/87 ja asetus N:o 1031/88.

30. Tullikoodeksin I osaston ensimmäisessä luvussa määritellään sen otsikon mukaisesti säädöksen soveltamisala. Osaston 3 artiklan 1 kohdassa todetaan, että yhteisön tullialueeseen, johon tullikoodeksia sovelletaan, kuuluu Tanskan kuningaskunta, lukuun ottamatta muun muassa Grönlantia.

5 — EYVL L 102, s. 5.

6 — EYVL L 302, s. 1.

31. Tullikoodeksin 201—208 artiklassa täsmennetään ne olosuhteet, joissa tuontitullivelka syntyy, ja se, ketkä ovat tämän velan velallisia. Tullikoodeksin 201 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tuontitullivelka syntyy, kun

a) tuontitullien alainen tavara luovutetaan vapaaseen liikkeeseen; taikka

b) tällainen tavara asetetaan osittain tuontitullittomaan väliaikaisen maahantuonnin menettelyyn.

2. Tullivelka syntyy sinä ajankohtana, jona kyseinen tulli-ilmoitus vastaanotetaan.

3. Velallisena on tavaranhaltija. Välillisessä edustuksessa velallisena on myös henkilö, jonka puolesta tulli-ilmoitus tehdään.

Jos jotakin 1 kohdassa tarkoitettua menettelyä koskeva tulli-ilmoitus tehdään sellaisten tietojen perusteella, että kaikkia tai joitakin lain mukaan kannettavia tulleja ei saada kannetuiksi, myös niitä henkilöitä, jotka ovat toimittaneet ilmoituksen laatimiseksi tarvitut tiedot ja jotka ovat tienneet tai joiden olisi kohtuudella pitänyt tietää näiden tietojen olleen virheellisiä, voidaan pitää velallisina voimassa olevien kansallisten säännösten mukaisesti."

32. Tullikoodeksia sovelletaan sen 253 artiklan toisen alakohdan mukaan 1.1.1994 alkaen.

33. 24.7.1979 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1697/79 säädetään tuonti- tai vientitullien maksamisvelvoitteen sisältävään tullimenettelyyn ilmoitetuista tavaroista velalliselta kantamatta jääneiden tuonti- tai vientitullien kantamisesta jälkitullauksin. [7]

34. Tämän asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Kun toimivaltaiset viranomaiset toteavat, että sellaisia tuontitulleja — —, jotka on lain

7 — EYVL L 197, s. 1. Näitä kysymyksiä on säännelty 1.1.1994 alkaen edellä alaviitteessä 6 mainitussa tullikoodeksissa.

mukaan kannettava tavaroista, jotka on ilmoitettu tullien maksamisvelvoitteen sisältävään tullimenettelyyn, ei ole vaadittu kannettaviksi kokonaan tai osittain, ne panevat vircille kantamattomia tulleja koskevan kantotoimenpiteen.

— —

2. 1 kohdan mukainen kantotoimenpide pannaan vireille ilmoittamalla asianosaiselle se tuontitullin — — määrä, jonka hän on velkaa.

— —."

35. Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1430/79, joka oli annettu 2.7.1979, määriteltiin alun perin perusteettomasti kannettujen tullien palauttamisen sekä vienti- tai tuontitullien peruuttamisen edellytykset. [8] Tämän asetuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 7.10.1986 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3069/86 [9], 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tuontitulli voidaan palauttaa tai sen kanto voidaan peruuttaa sellaisista olosuhteista — —, jotka eivät osoita asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä huolimattomuutta, johtuvissa erityistilanteissa.

— —"

36. 12 päivänä joulukuuta 1986 annetulla komission asetuksella (ETY) N:o 3799/86 vahvistetaan tuonti- tai vientitullin palauttamisesta tai peruuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1430/79 [10] 4 a artiklan, 6 a artiklan, 11 a artiklan ja 13 artiklan soveltamissäännökset. Sen I osaston B kohdassa vahvistetaan asetuksen N:o 1430/79, sellaisena kuin se on muutettuna, 13 artiklan erityiset soveltamissäännökset. Tarkemmin sanottuna siinä on määritelty (I kohta) tietyt "erityiset tilanteet, joissa tuontitullit voidaan palauttaa tai peruuttaa, ja tilanteet, joissa näin ei voida tehdä".

37. Asetuksen N:o 3799/86 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"— — 13 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tapauskohtaisesti arvioitavien muiden tilanteiden soveltamista — —:

1) — —

8 — EYVL L 175, s. 1. Nämä kysymykset on säännelty 1.1.1994 alkaen edellä alaviitteessä 6 mainitussa tullikoodeksissa.

9 — EYVL L 286, s. 1.

10 — EYVL L 352, s. 19.

2) Sellaisista olosuhteista, jotka eivät osoita asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä huolimattomuutta, johtuvia erityistilanteita eivät sellaisenaan ole

— —

c) sellaisten asiakirjojen esittäminen tullietuuskohtelun myöntämiseksi vapaaseen liikkeeseen ilmoitetuille tavaroille, jotka myöhemmin todetaan vääriksi, väärennetyiksi tai kyseisen tullietuuskohtelun myöntämiseen kelpaamattomiksi, vaikka ne olisikin esitetty vilpittömässä mielessä."

II Tosiseikat

38. Pascoal & Filhos (jäljempänä Pascoal), joka on Portugalin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, toi vuosina 1988 ja 1989 neljä tavaraerää turskaa Grönlannista Portugaliin. Jokaiselle näistä tavaraeristä oli annettu EUR.1-tavaratodistus, josta kävi ilmi, että kyseiset tavarat olivat peräisin Grönlannista. [11]

11 — Kyseessä olevat EUR.1-tavaratodistukset ovat tarkasti päivätyt ja numeroidut: nro 76 092, 6.9.1988, nro 76 106, 19.9.1988, nro 77 525 ja nro 77 526, 14.7.1989.

39. Portugalin viranomaiset sallivat näiden tavaroiden tuonnin yhteisöön tullitta. Tuoja teki tuonti-ilmoitukset 23. ja 30.9.1988 sekä 25.7.1989.

40. Portugalin tulliviranomaiset pyysivät myöhemmin Grönlannin tulliviranomaisia suorittamaan yhdessä komission edustajien kanssa edellä mainittujen tavaroiden tuontia varten annettujen EUR.1-tavaratodistusten oikeellisuuden jälkitodentamisen.

41. Heti tämän tarkastuksen päätyttyä Grönlannin viranomaiset ja komission edustajat laativat yhdessä raportin (jäljempänä perusraportti), jossa todettiin erityisesti seuraavaa:

"Euroopan yhteisöjen komission kanssa käydyn hallinnollisen yhteistyön puitteissa on 5. ja 7.9. tarkastettu hallinnollisia asiakirjoja (saatavilla olevat tuonti- ja vienti- ilmoitukset sekä EUR.1-tavaratodistukset vuodelta 1988 tähän päivään saakka toimivaltuuksien puitteissa)."

Erityisesti riidanalaisten todistusten osalta perusraportissa todetaan seuraavaa:

"EUR.1-tavaratodistukset nro 76 106, 19.9.1988 —— nro 76 092, 6.9.1988, nro 77 525, 14.7.1989, ja nro 77 526, 14.7.1989: edellä mainitun yrityksen toimittamien asianmukaisten asiakirjojen perusteella on todettu, että Grönlannin tuoreturskamäärät, jotka on lastattu kyseisiin säiliöaluksiin jatkojalostusta varten, eivät ole ilmoitetun jalostustuloksen mukaan riittäviä yhteisöön edellä mainittujen tavaratodistusten kanssa tuotujen riittävien lopputuotemäärien saavuttamiseksi ——."

42. Grönlannin viranomaiset lähettivät tämän raportin perusteella Portugalin viranomaisille seuraavan kirjallisen ilmoituksen (jäljempänä ilmoitus):

"Koska tarkastuksissa, jotka on suoritettu yhdessä ETY:n komission edustajien kanssa, on käynyt ilmi, että jotkin Grönlannissa annetut EUR.1-tavaratodistukset eivät vastaa MMA-sopimuksen liitteessä II vahvistettuja alkuperämaan määrittämistä koskevia säännöksiä, pyydämme teitä peruuttamaan ja kumoamaan seuraavat tavaratodistukset.

—— ." [12]

12 — Kyse on päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevista säännöksistä.

43. Grönlannin viranomaisten ja komission edustajien yhdessä laatimaa raporttia ei kuitenkaan ollut liitetty tähän ilmoitukseen.

44. Portugalin viranomaiset katsoivat, että tämä ilmoitus sitoi niitä, eivätkä ne pyrkineetkään etsimään todisteita tavaroiden todellisesta alkuperästä; tämän vuoksi ne ryhtyivät toimenpiteisiin kutakin neljää turskaerää koskevien tuontitullien kantamiseksi Pascoalilta jälkitullauksin. Nämä menettelyt johtivat yhteensä 61 709 940 Portugalin escudon (PTE) suuruisten maksumääräysten antamiseen.

45. Saatuaan tietää tästä Grönlannin viranomaisten Portugalin viranomaisille lähettämästä ilmoituksesta Pascoal tarkasteli asiakirjoja, joita toimivaltaiset viranomaiset olivat käyttäneet tullien kantamiseksi jälkitullauksin; nämä asiakirjat eivät sisältäneet perusraporttia. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan pääasian kantaja sai tietää perusraportista vasta siinä vaiheessa kun se esitti vastineensa muutoksenhakumenettelyssä.

46. Pascoal katsoi, että toimet tuontitullien kantamiseksi jälkitullauksin eivät olleet päteviä kahdella perusteella: a) toimivaltainen viranomainen oli rikkonut olennaisia menettelymääräyksiä, mikä johtui perustelujen puutteellisuudesta, koska asianomaisille ei

ollut toimitettu perusraporttia; b) tämä viranomainen oli rikkonut myös yhteisön lainsäädäntöä, sillä jälkitullauksen edellytykset eivät olleet täyttyneet, ja lisäksi viranomainen oli tehnyt laskuvirheen. Tämän vuoksi pääasian kantaja nosti kanteen Tribunal Fiscal Aduaneiro de Portossa riidanalaisten päätösten kumoamiseksi. Kanne hylättiin sillä perusteella, että Grönlannin viranomaisten lähettämä ilmoitus oli riittävä perustelu.

47. Pascoal haki muutosta tähän päätökseen Tribunal Tributário de Segunda Instância de Lisboassa.

III Ennakkoratkaisukysymykset

48. Koska Tribunal Tributário de Segunda Instância de Lisboa ei ollut varma siitä, miten niitä yhteisön säännöksiä olisi tulkittava, jotka olivat sen mukaan merkitseviä riidan ratkaisun kannalta, se esitti 29.11.1994 tekemällään päätöksellä yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat seitsemän ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Koskeeko 30.6.1986 tehdyn neuvoston päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu viejän vastuu myös kannettavia tulleja, jotka johtuvat sellaisten EUR.1-tavaratodistusten peruuttamisesta, jotka on annettu tavaroiden alkuperää koskevien virheellisten tietojen perusteella?

2) Mikä on tullikoodeksin 201 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa käytetyn sanan 'myös' merkitys ja laajuus, erityisesti silloin kun kansallisen tullilainsäädännön mukaan tullirikkomuksen tekijä on rikkomuksen kohteena olleen tavaran perusteella kannettavan tullin osalta ainoa velallinen?

3) Vaikka Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-12/92, Huygen ym., 7.12.1993 annettuun tuomioon (Kok. 1993, s. I-6381), joka julkaistiin yhteisöjen tuomioistuimen viikkotiedotteen nro 35/93 sivuilla 5 ja 6, perustuva oikeuskäytäntö koskee ETY:n ja Itävallan välistä vapaakauppasopimusta, voidaanko kyseistä oikeuskäytäntöä soveltaa tässä tapauksessa neuvoston päätöksen 86/283/ETY tulkintaan ja soveltamiseen?

4) Mikä on neuvoston päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen todentamisen tulosten merkitys, laajuus ja soveltamisala?

5) Voidaanko ryhtyä toimenpiteisiin tullien kantamiseksi jälkitullauksin ja saattaa nämä toimenpiteet loppuun tuontijäsen-

valtiossa ennen kuin vientijäsenvaltion tulliviranomaiset ovat toimittaneet todentamisen tulokset tuontijäsenvaltion tulliviranomaisille ja ilman että tuoja tietää näistä todentamisen tuloksista?

6) Onko se, että vilpittömässä mielessä olevalle tuojalle asetetaan tulli sellaisista tavaroista, joiden osalta viejä on tehnyt tullirikkomuksen, jossa tuoja ei ole millään tavalla osallisena, vastoin oikeudenmukaisuusperiaatetta, perusteettoman hyötymisen kieltoa koskevaa periaatetta, suhteellisuusperiaatetta, oikeusvarmuuden periaatetta ja vilpittömän mielen periaatetta?

7) Kun vientijäsenvaltion tulliviranomaiset eivät ole suorittaneet ennaltaehkäisevää todentamista viejän varastossa ennen EUR.1-tavaratodistuksen antamista ja kun portugalilainen tuoja ei voi korjata tätä laiminlyöntiä, eikö tuoja voi vedota ylivoimaiseen esteeseen välttyäkseen häneen kohdistuvalta tullien kantamiselta jälkitullauksin?"

IV Vastaukset ennakkoratkaisukysymyksiin

49. Mielestäni näitä kysymyksiä on sopivaa tarkastella viidessä eri osassa: aluksi arvioin ensimmäistä ja toista kysymystä, sitten kuudetta, sen jälkeen kolmatta kysymystä, tämän jälkeen neljättä ja viidettä kysymystä ja viimeiseksi seitsemättä kysymystä.

A *Kaksi ensimmäistä kysymystä*

50. Kahden ensimmäisen kysymyksen tarkoituksena on saada yhteisöjen tuomioistuin määrittelemään päätöksen liitteessä II olevan 10 artiklan 1 kohdassa ja tullikoodeksin 201 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu viejän "vastuu" ja toteamaan konkreettisesti, onko kyseinen viejä velvollinen suorittamaan maksettavat tullit, kun EUR.1-tavaratodistukset on peruutettu sen vuoksi, että ne on annettu tavaroiden alkuperää koskevan viejän puolesta annetun virheellisen ilmoituksen perusteella.

51. Myöntäen, että tullikoodeksi tuli voimaan velan syntymisen jälkeen (ennakkoratkaisupyynnön 3 kohta in fine), kansallinen tuomioistuin pyytää tullikoodeksin 201 artiklan tulkintaa sillä perusteella, että siinä toistetaan aikaisempi lainsäädäntö, joka on kumottu, eli samaa kysymystä käsittelevät asetuksen N:o 1031/88 [13] 2 ja 3 artikla.

13 — Edellä alaviitteessä 5 mainittu asetus.

52. Nämä kaksi kysymystä aiheuttavat aivan ilmeisesti tutkittavaksi ottamista koskevia ongelmia.

53. Portugalin hallitus ja komissio katsovat, että toinen kysymys on jätettävä tutkimatta, koska tullikoodeksi on ollut voimassa vasta 1.1.1994 alkaen, kun taas nyt käsiteltävän asian tosiseikat tapahtuivat vuosina 1988 ja 1989 ja kuuluvat siten tullikoodeksia aikaisemmin voimassa olleen järjestelmän soveltamisalaan. Portugalin hallitus ja komissio muistuttavat, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön [14] mukaan tähän kysymykseen annettavalla vastauksella ei ole mitään yhteyttä pääasian oikeudenkäynnin kohteen kanssa, eikä se ole siten tarpeellinen riita-asian ratkaisun kannalta.

54. Komissio toteaa, että tullikoodeksia sovelletaan ainoastaan yhteisön tullialueella, johon Grönlanti ei sen 3 artiklan mukaan kuulu. Komissio korostaa lisäksi, että tullikoodeksin 2 artiklan 2 kohdan mukaan sen tiettyjä säännöksiä sovelletaan yhteisön tullialueen ulkopuolella joko erityislainsäädännön tai kansainvälisten yleissopimusten yhteydessä. Ottaen lisäksi huomioon, että on olemassa erityislainsäädäntöä (nimittäin päätös 86/283/ETY), joka koskee keskinäisen avun mekanismeja MMA:iden, joihin myös Grönlanti kuuluu, ja yhteisön välillä, komissio toteaa, että tässä päätöksessä säädetään pelkästään etuuskohteluun oikeutettujen tavaroiden alkuperän todentamismekanismeista mutta että siinä ei käsitellä kysymystä tuontitullivelallisen määrittämisestä silloin kun tavaroiden alkuperää koskeva ilmoitus on virheellinen. Näin ollen komissio katsoo, että tullikoodeksin säännöksiin ei voida vedota nyt käsiteltävässä asiassa.

55. Riippumatta edellä esitetystä mielestäni on olemassa vielä tärkeämpi syy olla vastaamatta näihin kahteen kysymykseen. Ottaen huomioon se, että Portugalin lainsäädännön mukaan tullirikkomuksen tekijä on vastuussa jälkikäteen kannettavien tullien maksamisesta, kansallinen tuomioistuin pohtii, voidaanko niistä yhteisön säännöksistä, joihin viitataan kahdessa ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä, johtaa vastaava periaate, jota soveltamalla viejän vastuu sulkee pois vilpittömässä mielessä olevan tuojan vastuun. [15]

56. Tämä ajatusrakennelma perustuu kuitenkin yhteisön lainsäädännön virheelliseen tulkintaan. Sovelletaanpa pääasiassa asetuksen N:o 1031/88 2 artiklan 1 kohtaa tai tullikoodeksin 201 artiklan 3 kohtaa tulli-

14 — Ne viittaavat konkreettisesti asiassa C-343/90, Lourenço Dias, 16.7.1992 annetun tuomion (Kok. 1992, s. I-4673) 17 kohtaan ja sitä seuraaviin kohtiin.

15 — Pascoal ja kansallinen tuomioistuin vakuuttavat, että Portugalin lainsäädännön mukaan viejä, jonka toiminta on moitittavaa, on ainoa, joka on vastuussa jälkikäteen kannettavista tuontitulleista, jollei tuojaa pidetä yhteisvastuullisena osallisena tähän toimintaan. Portugalin hallitus katsoo sen sijaan, että Portugalin kansallisen lainsäädännön mukaan viejä on ainoana vastuussa tuontitulleista ainoastaan silloin, kun riidanalaiset tavarat kuuluvat rikkomuksen tekijälle; kaikissa muissa tapauksissa, toisin sanoen silloin kun tavarat kuuluvat henkilöille, jotka eivät ole vastuussa tullirikkomuksesta, nämä henkilöt ovat vastuussa vain tullin määrästä. Portugalin hallitus toteaa, että edelleen Portugalin kansallisen lainsäädännön mukaan tuoja on ainoa, joka on vastuussa tullin määrästä kokonaisuudessaan.

-ilmoituksen tekijä tai tuoja on joka tapauksessa velallinen. Kolmannen osapuolen mahdollinen vastuu ei riitä vapauttamaan tulli-ilmoituksen tekijää tai tuojaa omasta vastuustaan.

57. Koska yhteisön oikeuden säännösten merkityssisältö on tällainen, ei ole syytä tarkastella Portugalin kansallisen lainsäädännön viejän vastuuta koskevia säännöksiä.

58. Näissä olosuhteissa ja riippumatta yhtäältä siitä, sovelletaanko tullikoodeksia pääasiaan, ja toisaalta siitä, voidaanko tätä säännöstä soveltaa tässä tapauksessa Grönlantiin sijoittautuneeseen viejään, kahteen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen ei missään tapauksessa tarvitse vastata, sikäli kuin on selvää, että nämä kysymykset perustuvat siihen väärään käsitykseen yhteisön oikeudesta, että viejän mahdollinen vastuu riittää vapauttamaan tuojan tämän omasta vastuusta, minkä vuoksi mistään mahdollisesti annettavasta vastauksesta ei ole kansalliselle tuomioistuimelle hyötyä sen käsiteltäväksi saatetun riita-asian ratkaisemiseksi.

B *Kuudes kysymys*

59. Kuudennessa kysymyksessään kansallinen tuomioistuin kysyy, onko se seikka, että vilpittömässä mielessä olevalle tuojalle asetetaan tullin maksuvelvollisuus silloin kun tullit on määrätty sellaisten EUR.1-tavaratodistusten peruuttamisen vuoksi, jotka oli annettu viejän tekemän väärän tavaroiden alkuperää koskevan ilmoituksen perusteella, vastoin oikeudenmukaisuusperiaatetta, samoin kuin perusteettoman edun kieltoa koskevaa periaatetta, suhteellisuusperiaatetta, oikeusvarmuuden periaatetta ja vilpittömän mielen periaatetta.

60. Vedoten tältä osin Portugalin valtiosäännön säännökseen, jonka mukaan julkishallinnon on toimissaan noudatettava oikeudenmukaisuusperiaatetta, kansallinen tuomioistuin toteaa, että Portugalin tulliviranomaiset eivät voi määrätä kansalaisille epäoikeudenmukaisia veroja, jotka kuuluvat kolmansien henkilöiden maksettaviksi. Kansallinen tuomioistuin katsoo, että tällöin kyse ei olisi ainoastaan oikeudenmukaisuusperiaatteen rikkomisesta vaan myös tullirikkomuksen tekijän perusteettomasta edusta.

61. Lisäksi kansallisen tuomioistuimen mukaan se seikka, että vilpittömässä mielessä olevaa tuojaa pidettäisiin velallisena, olisi vastoin suhteellisuusperiaatetta, sillä tullien määrääminen vilpittömässä mielessä olevalle tuojalle, joka ei ole syyllistynyt tullirikkomukseen, vaikuttaa häneen korjaamattomalla tavalla ja ylittää siten sen, mikä on tarpeen yhteisön etujen suojelemiseksi. Lisäksi kansallinen tuomioistuin katsoo, että tällainen ratkaisu olisi vastoin oikeusvarmuuden periaatetta, koska sillä heikennettäisiin sopimuksen perustaa ja muutettaisiin huomattavalla tavalla niitä olosuhteita, joiden perusteella osapuolet päättivät tehdä sopimuksen.

62. Lopuksi kansallinen tuomioistuin toteaa, että kyseessä on vakava vilpittömän mielen periaatteen loukkaus, sillä tuojan velvollisuus maksaa tulli ei ole riski, joka liittyy olennaisesti nyt käsiteltävänä olevan kaltaiseen sopimukseen, joka on tavaroiden kansainvälinen myyntisopimus eikä satunnainen liiketoimi. Kansallinen tuomioistuin katsoo lisäksi, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä, sellaisena kuin se on asiassa Acampora 11.12.1980 annetun tuomion mukaan, [16] jossa todettiin, että vilpittömässä mielessä olevan tuojan on otettava huomioon niihin markkinoihin, joilla tämä toimii, olennaisesti liittyvät riskit ja hyväksyttävä ne kauppaan tavanomaisesti liittyvinä haittoina, ei panna merkille kansainvälisten myyntisopimusten erityispiirteitä.

63. Edellä todetaan, että yhteisön lainsäädännössä maahantuojaa tai tulli-ilmoituksen tekijää pidetään joka tapauksessa jälkikäteen määrätyn tullin velallisena. Toisaalta voimassa olevan lainsäädännön mukaan tuojan vilpitön mieli ei kuulu niihin perusteisiin, jotka lakkauttavat tullivelan. [17]

64. Katson, että ottaen huomioon yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö tuojan vilpitön mieli ei vapauta sitä vastuusta maksaa jälkikäteen määrättyjä tulleja.

65. Asiassa Acampora [18] ennakkoratkaisukysymykset esitettiin tilanteessa, jossa tuoja kieltäytyi maksamasta tullivelkaa, jonka hän oli velvollinen suorittamaan tuodessaan tavaroita kolmannesta maasta. Tähän yrittäjään sovellettiin tullietuuskohtelua, koska hän oli ilmoittanut, että tuodut tuotteet olivat peräisin maasta, jolle yhteisö oli myöntänyt tullietuuksia. Kuitenkin toimivaltaisen tulliviranomaisen suorittama jälkitodentaminen oli paljastanut, että nämä tuotteet eivät täyttäneet etuuskohtelun soveltamisen edellytyksiä.

66. Siitä huolimatta, että yhteisöjen tuomioistuin myönsi sellaisen vilpittömässä mielessä olevan tuojan vaikeudet, jonka on lopulta jälkikäteen maksettava tulli, yhteisöjen tuomioistuin antoi etusijan yhteisön edulle, joka edellyttää näiden tullien kantoa. Yhteisöjen tuomioistuin siis totesi yhtäältä, että "mahdollisuus tuonnin jälkitodentamiseen ilman, että tästä ilmoitetaan tuojalle etukäteen, saattaa aiheuttaa tuojalle vaikeuksia, kun tämä on tuonut maahan vilpittömässä mielessä sellaisia tavaroita, joihin tämä on luullut sovellettavan tullietuuskohtelua sellaisten todistusten perusteella, joita tuoja ei ollut tiennyt virheellisiksi tai väärennetyiksi," lisäten kuitenkin, että "ensinnäkin on todettava, että yhteisön ei ole vastattava kansalaistensa tavarantoimittajien virheellisestä toiminnasta aiheutuneista haitallisista seuraamuksista, toiseksi on todettava, että tuoja voi yrittää vaatia hyvitystä väärentäjältä, ja kolmanneksi on todettava, että kun huolellinen ja sovellettavista säännöksistä tietoinen taloudellinen toimija arvioi niitä etuja, joita voi koitua

16 — Asia 827/79, Acampora, tuomio 11.12.1980 (Kok. 1980, s. 3731).

17 — Ks. edellä alaviitteessä 3 mainitun direktiivin 79/623/ETY 9 artiklan 1 ja 2 kohdan a alakohta; edellä alaviitteessä 4 mainitun asetuksen N:o 2144/87 8 artiklan 1 kohta ja edellä alaviitteessä 6 mainitun tullikoodeksin 233 artikla.

18 — Mainittu edellä alaviitteessä 16.

etuuskohtelun kohteena mahdollisesti olevan tavaran kaupasta, sen on kyettävä arvioimaan niihin markkinoihin olennaisesti liittyvät riskit, joilla se toimii, ja hyväksyttävä nämä riskit kauppaan tavanomaisesti liittyvinä haittoina" [19].

67. Olen sitä mieltä, että ratkaisua, johon yhteisöjen tuomioistuin päätyi tässä asiassa, on käytettävä hyväksi myös nyt käsiteltävässä asiassa. Kansallinen tuomioistuin hylkäsi kuitenkin tämän ajatuksen arvioiden, että tällaista ratkaisua ei voida soveltaa esillä olevan kaltaiseen sopimukseen, joka on kansainvälinen tavaroiden myyntisopimus eikä satunnainen liiketoimi. Kansallinen tuomioistuin ei kuitenkaan täsmennä mitenkään sitä, mitkä ovat tällaisen sopimuksen erityispiirteet ja minkä vuoksi ne sulkisivat pois sen, että asian Acampora oikeuskäytäntöä sovellettaisiin nyt käsiteltävään asiaan.

68. Mitä tulee suhteellisuusperiaatteen rikkomiseen sen seurauksena, että vilpittömässä mielessä olevalle toimijalle määrätään tulli jälkitullauksin, korostan, että tullin määrääminen tuojalle tai tulli-ilmoituksen tekijälle on ehdottomasti asianmukainen keino mahdollistaa se, että yhteisö perii saatavanaan olevat tullit. Tämä toimenpide koskee tuojia, koska kysymys on henkilöistä, jotka tulliviranomaiset tuntevat siitä syystä, että ne ovat tehneet ilmoitukset tullinalaisten tavaroiden luovuttamisesta vapaaseen liikenteeseen. Se on näin ollen myös välttämätöntä, koska tuojan tai tulli-ilmoituksen tekijän vapauttaminen johtaisi siihen, että yhteisö kärsisi haitallisia seurauksia sen kansalaisten tavarantoimittajien laittomasta toiminnasta.

69. Kuten komissio toteaa täysin oikein (komission kirjallisten huomautusten 13 kohta), yhteisön lainsäätäjän vahvistama järjestelmä tullien kantamisesta jälkitullauksin on ilmaus oikein asetetusta vastakkaisten etujen välisestä tasapainosta: yhtäältä on yleinen etu soveltaa oikein tullin kantoon liittyviä säännöksiä; toisaalta on sekä toimijoiden yksityinen etu olla saamatta rangaistusta teoista, joista ne eivät ole vastuussa henkilökohtaisesti, että sellaisten toisten toimijoiden yksityinen etu, jotka ryhdyttyään etukäteen kaikkiin ymmärrettäviin toimenpiteisiin vähentääkseen objektiivisen vastuun riskiä niin paljon kuin mahdollista ovat pidättyneet eräistä tuontitoimenpiteistä, koska ne ovat todenneet niiden kannattavuuden epävarmaksi. [20]

70. Tämän vuoksi tuontitullien määrääminen jälkikäteen vilpittömässä mielessä olevalle tuojalle on samalla kertaa välttämätöntä ja asianmukaista laillisesti tavoitellun päämää-

19 — Tuomion 8 kohta.

20 — Asiassa C-12/92, Huygen ym., antamassaan ratkaisuehdotuksessa (29 kohta) julkisasiamies Gulmann katsoi, että "tuojan on aivan ilmeisesti oltava tietoinen siitä, että se ottaa riskin, kun se tekee sopimuksen viejän kanssa ilman, että se on ennalta varmistunut siitä, että tällä on tavaran alkuperän ilmaisevat asiakirjat. Jos — — viejä ei voi esittää tarpeellisia asiakirjoja, tuojan on kannettava seuraukset maksamalla tullit". Tässä asiassa annettiin tuomio 7.12.1993 (Kok. 1993, s. I-6381).

rän saavuttamiseksi, eivätkä sen haitat ylitä sen tuomia etuja. [21]

71. Vedoten yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, [22] jonka mukaan kielto saada perusteetonta etua kolmannen henkilön kustannuksella on yhteisön oikeuden yleinen periaate, kansallinen tuomioistuin katsoo, että tullin määrääminen vilpittömässä mielessä olevalle tuojalle olisi vastoin tätä periaatetta, koska se johtaisi tullirikkomuksen tekijän perusteettomaan etuun.

72. Riippumatta siitä, onko sellaista yleistä periaatetta olemassa kuin mitä kansallinen tuomioistuin on esittänyt, olen sitä mieltä, että nyt käsiteltävässä asiassa ei voi olla kyse viejän perusteettomasta edusta, joka aiheuttaa varallisuusvahinkoa vilpittömässä mielessä olevalle tuojalle, sillä kuten yhteisöjen tuomioistuin korosti asiassa Acampora antamassaan tuomiossa, [23] tuoja säilyttää oikeuden vaatia vahingonkorvausta saadakseen maksamansa summat viejältä takaisin.

73. Mitä tulee oikeudenmukaisuusperiaatteeseen, jonka kansallinen tuomioistuin on maininnut ja joka sen mukaan sitoo hallintoa ja estää sen, että vilpittömässä mielessä olevalle tuojalle määrätään epäoikeudenmukaisia veroja, kun viejä on tehnyt tullirikkomuksen, on huomattava, että yhteisön oikeudessa ei ole ylemmän tasoista yleistä periaatetta, [24] joka olisi sisällöltään tällainen.

74. Mielestäni on joka tapauksessa hyödyllistä muistuttaa, että 1) tuontitullien peruuttamisesta annetun komission asetuksen N:o 3799/86 [25] 4 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan sellaisista olosuhteista, jotka eivät osoita asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä huolimattomuutta, johtuvia erityistilanteita eivät sellaisenaan ole esimerkiksi asiakirjojen esittäminen tullietuuskohtelun myöntämiseksi vapaaseen liikkeeseen ilmoitetuille tavaroille, jos asiakirjat myöhemmin todetaan vääriksi, väärennetyiksi tai kyseisen tullietuuskohtelun myöntämiseen kelpaamattomiksi, vaikka ne olisikin esitetty vilpittömässä mielessä, ja että 2) yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että edellä mainittu asetuksen N:o 3799/86 säännös on pätevä [26] ja että sillä ei rajoiteta enempää

21 — Ks. suhteellisuusperiaatteen osalta erityisesti asia 265/87, Schräder, tuomio 11.7.1989 (Kok. 1989, s. 2237, 21 kohta) sekä asia C-295/94, Hüpeden, tuomio 4.7.1996 (Kok. 1996, s. I-3375, 14 kohta) ja asia C-296/94, Pietsch, tuomio 4.7.1996 (Kok. 1996, s. I-3409, 15 kohta).

22 — Asia 26/67, Danvin v. komissio, tuomio 11.7.1968 (Kok. 1968, s. 463). Tässä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin myönsi, että kyse on perusteettomasta edusta, kun henkilö kärsii varallisuusvahingon ja kolmas henkilö saa sen johdosta perusteetonta etua.

23 — Edellä alaviitteessä 16 mainittu tuomio (8 kohta).

24 — Yhdistetyissä asioissa 17/61 ja 20/61, Klöckner-Werke ja Hoesch v. EHTY:n korkea viranomainen, 13.7.1962 annetussa tuomiossa (Kok. 1962, s. 615) yhteisöjen tuomioistuin viittaa oikeudenmukaisuusperiaatteeseen suhteellisuusperiaatteen mukaisessa merkityksessä. Siten yhteisöjen tuomioistuin totesi siltä osin kuin EHTY:n korkealla viranomaisella on toimivalta laatia taloudellisia mekanismeja, joita se säätää turvatakseen tasapainon markkinoilla, että korkealla viranomaisella "on velvollisuus ottaa huomioon se taloudellinen todellisuus, jossa näitä mekanismeja on sovellettava, jotta tavoitellut päämäärät voitaisiin saavuttaa kaikkein suotuisimmissa olosuhteissa, ja että ne yritykset, joille velvoitteet suunnataan, joutuvat tekemään mahdollisimman vähän uhrauksia; tätä oikeudenmukaisuusperiaatetta on joka tapauksessa mukautettava oikeusvarmuuden periaatteen kanssa yhteensopivaksi". Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että nämä kaksi periaatetta on sovitettava yhteen siten, että kaikille yhteisön hallintoalamaisille aiheutuu mahdollisimman pieni määrä uhrauksia.

25 — Edellä alaviitteessä 10 mainittu asetus.

26 — Ks. asia C-446/93, SEIM, tuomio 18.1.1996 (Kok. 1996, s. I-73, 48 kohta).

kuin on tarpeen asetuksen N:o 1430/79 13 artiklan 1 kohdassa olevaa yleistä kohtuullistamislauseketta. Yhteisöjen tuomioistuin muistutti tässä yhteydessä vakiintuneesta oikeuskäytännöstään, [27] jonka mukaan "jälkitodentaminen olisi suurelta osin hyödytöntä, jos pelkkä väärien asiakirjojen käyttö oikeuttaisi maksuvelvollisuuden peruuttamisen". Yhteisöjen tuomioistuin lisäsi, [28] että "päinvastainen ratkaisu voisi hillitä taloudellisten toimijoiden innokkuutta ja johtaa siihen, että riski, joka pääasiassa kuuluu taloudellisille toimijoille, katettaisiin julkisista varoista".

75. Kansallinen tuomioistuin viittaa myös oikeusvarmuuden periaatteeseen katsoen, että tuontitullien määrääminen jälkikäteen vilpittömässä mielessä olevalle tuojalle olisi vastoin tätä periaatetta.

76. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön [29] mukaan oikeusvarmuuden periaate edellyttää, että oikeussäännöt, joiden mukaisesti toimielimet harjoittavat toimivaltaansa ja kansalaiset kehittävät toimintaansa, ovat selkeitä ja täsmällisiä. En usko, että tätä periaatetta rikotaan määräämällä tulli jälkikäteen vilpittömässä mielessä olevalle tuojalle. Yhteisön lainsäätäjän vahvistamassa järjestelmässä tullien kantamiseksi jälkitullauksin tunnustetaan nimenomaisesti mahdollisuus jälkitodentamiseen ja todennäköisyys tullien määräämiseen, kun on näytetty toteen, että tietyt tavarat on tuotu maahan laittomasti ilman tullia.

77. Kansallinen tuomioistuin viittaa lopulta sopimuksen perustaan, joka kieltää tuontitullin määräämisen jälkikäteen vilpittömässä mielessä olevalle tuojalle, sillä perusteella että se muuttaisi merkittävällä tavalla niitä edellytyksiä, joiden perusteella sopimuspuolet ovat päättäneet tehdä sopimuksen.

78. Minusta vaikuttaa, että tämä viittaus sopimuksen perustaan ja sopimussuhteisiin voi liittyä vain tuojan ja viejän väliseen suhteeseen. Tämän vuoksi se ei voi missään tapauksessa vaikuttaa tuojan ja tuontimaan tulliviranomaisten väliseen suhteeseen siten, että se vaikuttaisi tulliviranomaisten velvollisuuksiin ryhtyä mahdolliseen tuontitullien määräämiseen jälkikäteen.

79. On siis syytä tehdä se johtopäätös, että tullin määrääminen vilpittömässä mielessä olevalle tuojalle ei ole vastoin perusteetto-

27 — Em. asia SEIM, tuomion 44 kohta. Ks. myös yhdistetyt asiat 98/83 ja 230/83, Van Gend & Loos ja Bosman v. komissio, tuomio 13.11.1984 (Kok. 1984, s. 3763, 13 kohta). Lisäksi kannattaa muistuttaa, että yhdistetyissä asioissa Van Gend & Loos ja Bosman v. komissio (20 kohta) samoin kuin yhdistetyissä asioissa C-153/94 ja C-204/94, Faroe Seafood ym., 14.5.1996 (Kok. 1996, s. I-2465) annetussa tuomiossa, joka koski Yhdistyneen kuningaskunnan tulliviranomaisten suorittamaa tuontitullien kantamista jälkitullauksin Färsaarilta peräisin olevista kalatuotteista (tuomion 93 kohta), yhteisöjen tuomioistuin totesi, että tullivelan maksamisesta vastuussa olevan velallisen "perusteltu luottamus todistusten pätevyyteen ei voi perustua siihen tosiasiaan, että jäsenvaltion tulliviranomaiset ovat alun perin hyväksyneet nämä todistukset, ottaen huomioon että näiden viranomaisten toiminta niiden hyväksyessä ensimmäisinä annetut ilmoitukset ei millään tavoin estä jälkitarkastusten toimittamista".

28 — Edellä alaviitteessä 26 mainittu asia SEIM, tuomion 45 kohta.

29 — Ks. esim. asia C-325/91, Ranska v. komissio, tuomio 16.6.1993 (Kok. 1993, s. I-3283, 26 kohta). Ks. myös asia C-119/92, komissio v. Italia, tuomio 9.2.1994 (Kok. 1994, s. I-393, 17 kohta).

man edun kiellon periaatetta, suhteellisuusperiaatetta, oikeusvarmuuden periaatetta eikä vilpittömän mielen periaatetta.

C *Kolmas kysymys*

80. Asiassa Huygen ym. 7.12.1993 annetussa tuomiossa [30] käsitellään kolmannessa ennakkoratkaisukysymyksessä esitettyjä ongelmia. Tässä asiassa tuontivaltion viranomaisten oli mahdotonta määritellä tavaroiden todellista alkuperää. Kun vientimaan viranomaiset vastaavat tuontimaan viranomaisille, jotka ovat pyytäneet niitä suorittamaan jälkitodentamisen, että ne eivät ole onnistuneet vahvistamaan tavaroiden tarkkaa alkuperää, tämä ei, asiassa Huygen ym. annetun tuomion tuomiolauselman 1 ja 2 kohdan mukaan, sido tuontimaan viranomaisia lopullisesti niiden vaatiessa maksamattomien tullien suorittamista, vaan ne voivat ottaa huomioon muita todisteita tavaroiden alkuperästä.

81. Portugalin hallituksen mukaan asia Huygen ym. eroaa useassa suhteessa nyt käsiteltävästä asiasta. Tarkemmin sanottuna se eroaa tästä siten, että a) nyt käsiteltävässä asiassa Grönlannin viranomaiset ovat vastanneet varauksetta, että EUR.1-tavaratodistukset oli peruutettava; b) kun todentamisen tulos ei ole todistusten pätevyyden osalta selvä, tarkastukset, joita tuontimaan viranomaiset voivat suorittaa, eivät ole viranomaisten velvollisuus vaan vain pelkkä oikeus; c) koska yhteisöjen tuomioistuin teki päätöksen ottaen huomioon tiettyjä tosiseikkoja, sen hyväksymää ennakkoratkaisua ei voida automaattisesti ulottaa muihin olosuhteisiin. Portugalin hallitus päätyy siten siihen johtopäätökseen, että kun vientimaan toimivaltaiset viranomaiset todistavat tuontimaan toimivaltaisille viranomaisille, että tiettyjä EUR.1-tavaratodistuksia ei ole annettu päätöksen liitteessä II olevien sääntöjen mukaisesti, todentamisen tulokset sitovat tuontimaan viranomaisia jättämättä näille yhtään harkintavaltaa, ja ne riittävät siten perustelemaan todistusten peruuttamisen.

82. Mielestäni kansallisen tuomioistuimen esittämän kysymyksen tarkoituksena on pääasiassa selvittää, ovatko tuontimaan tulliviranomaiset, kun otetaan huomioon päätös 86/283/ETY, olleet väärässä katsoessaan, että niitä sitoi lopullisesti se tieto, jonka vientimaan tulliviranomaiset toimittivat niille EUR.1-tavaratodistusten jälkitodentamisessa, jonka vientimaan tulliviranomaiset olivat suorittaneet, vaikka tuontimaan tulliviranomaiset olisivat voineet ja niiden olisi pitänyt tehdä kaikki tarpeellinen tavaroiden tarkan alkuperän määrittämiseksi.

30 — Edellä alaviitteessä 20 mainittu tuomio. Tämän asian kohteena oli ennakkoratkaisupyyntö, jonka Hof van Cassatie van België oli esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 22.7.1972 Brysselissä allekirjoitetun ja yhteisön nimissä 19.12.1972 annetulla neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2836/72 (EYVL L 300, s. 1) nojalla tehdyn ja hyväksytyn ETY— Itävalta-sopimuksen ja erityisesti sen liitteenä olevan pöytäkirjan N:o 3 tulkinnasta.

83. Päätöksen liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa säädetään, että vientimaan tulliviranomaiset ilmoittavat tuontijäsenvaltion, -maan tai -alueen tulliviranomaisten pyynnöstä suoritetun EUR.1-tavatodistusten todentamisen tulokset viimeistään kolmen kuukauden kuluessa näille viranomaisille. Samassa säännöksessä säädetään, että kun tuontijäsenvaltion, -maan tai -alueen tulliviranomaiset ja vientijäsenvaltion, -maan tai -alueen viranomaiset eivät ole voineet ratkaista keskenään esitettyjä väitteitä, tai jos näissä väitteissä esitetään liitteen II tulkintaa koskeva ongelma, kysymys viedään jäsenvaltion viranomaisten tai MMA:iden viranomaisten pyynnöstä neuvoston asetuksella (ETY) N:o 802/68 [31] perustetun alkuperäkomitean käsiteltäväksi.

84. Se, että tuontijäsenvaltioille annetaan mahdollisuus kiistää todentamisen tulokset, ja erityisesti se, että päätöksen liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa säädetään kaikkien riitaisuuksien saattamisesta alkuperäkomitean käsiteltäväksi, osoittaa mielestäni, että vientimaan tulliviranomaisten vastaus tai ilmoitus, joka sisältää todentamisen tulokset, ei sido automaattisesti tuontimaan tulliviranomaisia siinä määrin, että niiden olisi yksinkertaisesti tehtävä päätös tuontitullien kantamisesta jälkitullauksin suoritetun todentamisen mukaisesti. Sen sijaan tulokset sitovat näitä viranomaisia, mikäli ne eivät käänny alkuperäkomitean puoleen.

85. Tämän vuoksi mielestäni olisi vastoin keskeisiä yhteisön säännöksiä, että tuontimaan tulliviranomaiset pitäisivät itseään velvollisina tekemään päätöksen, joka olisi vientimaan tulliviranomaisten EUR.1-tavaratodistusten pätevyydestä tekemien toteamusten mukainen, ja että tuontimaan viranomaiset eivät arvioisi näitä tuloksia määrittääkseen, onko ne syytä kiistää alkuperäkomiteassa. [32]

86. Esillä olevassa asiassa näyttää tapahtuneen näin, sillä kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, vastaanottaessaan Grönlannin tulliviranomaisten lähettämän ilmoituksen "Conferência Final da Alfândega do Porto (tullien määräämistä koskevaa lopullista

31 — Tavaroiden alkuperän yhteisestä määrittelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annettu asetus (EYVL L 148, s. 1); tämä asetus kumottiin edellä alaviitteessä 6 mainitulla yhteisön tullikoodeksista annetulla asetuksella N:o 2913/92; sinä päivänä, jolloin vientimaan tulliviranomaiset lähettivät tuontijäsenvaltion tulliviranomaisille todentamisen tulokset, oli kuitenkin voimassa päätöksen 25 artiklan 3 kohta, ja siinä säädettiin mahdollisuudesta viedä kaikki mahdolliset riitaisuudet alkuperäkomitean ratkaistavaksi.

32 — Tuontijäsenvaltion tulliviranomaisten suorittama todentamisen tulosten arviointi sen määrittämiseksi, onko asia syytä viedä alkuperäkomitean käsiteltäväksi, on mielestäni täysin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön kannan mukainen, jonka mukaan velvollisuus määritellä niiden tavaroiden alkuperä, joihin voidaan soveltaa tariffietuuskohtelua, kuuluu periaatteessa vientimaan viranomaisille eikä tuontimaan tulliviranomaisille, jotka ovat velvollisia tunnustamaan vientimaan tulliviranomaisten antamat EUR.1-tavaratodistukset; ks. asia 218/83, Les Rapides Savoyards ym., tuomio 12.7.1984 (Kok. 1984, s. 3105, 27 kohta); asia C-432/92, Anastasiou ym., tuomio 5.7.1994 (Kok. 1994, s. I-3087, erityisesti 38 ja 39 kohta) ja edellä alaviitteessä 27 mainittu asiassa Faroe Seafood ym. annettu tuomio, 18—22 kohta. Tässä ilmaisemani kanta ei merkitse sitä, että tuontimaan tulliviranomaiset voisivat olla välittämättä todentamisen tuloksista; niillä on vain mahdollisuus arvioida niitä ja ollessaan eri mieltä viedä asia alkuperäkomitean käsiteltäväksi.

tarkastamista hoitava Porton yksikkö) *katsoi, että tämä ilmoitus sitoi sitä*, ja pyrkimättä etsimään todisteita tavaroiden todellisesta alkuperästä se ryhtyi neljään jälkitullaustoimenpiteeseen kantajaa vastaan; nämä toimenpiteet johtivat riidanalaisiin toimiin tullien määräämiseksi — —" (kursivointi tässä).

D *Neljäs ja viides kysymys*

87. Neljännessä ja viidennessä kysymyksessä kansallinen tuomioistuin pyytää yhteisöjen tuomioistuinta tarkentamaan yhtäältä päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa käytettyä ilmausta "todentamisen tulokset", ja toisaalta sen seurauksia, että vientimaan tulliviranomaiset toimittavat nämä tulokset tuontimaan tulliviranomaisille.

88. Komissio epäilee sitä, voidaanko neljäs kysymys tutkia. Komission mukaan päätöksen liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua todentamista ei ole ollut esillä olevassa asiassa. Tällaista todentamista ei ole suoritettu, sillä Grönlannin viranomaiset ovat itse todenneet paikan päällä suoritetun todentamisen johdosta annettujen todistusten pätemättömyyden. Komission mukaan nämä olosuhteet saattavat epävarmaksi sen, onko kysymyksellä merkitystä asian ratkaisun kannalta.

89. On muistutettava, että niiden tosiseikkojen mukaan, jotka kansallinen tuomioistuin on vahvistanut, tuontijäsenvaltion tulliviranomaiset ovat pyytäneet neljän sellaisen EUR.1-tavaratodistuksen jälkitodentamista, jotka annettiin yhtä monesta jo Portugaliin tuodusta turskaerästä. Kysymys siitä, oliko suoritettu todentaminen sellainen, jota tässä artiklassa tarkoitetaan, eli tuontijäsenvaltion tulliviranomaisten pyytämä todentaminen, on pääasian oikeudenkäynnin tosiseikkojen arviointia, mikä kuuluu yksinomaan kansalliselle tuomioistuimelle. [33] Koska esitetty kysymys koskee yhteisön oikeuden sellaisen säännöksen tulkintaa, joka mahdollisesti voi liittyä pääasian oikeudenkäynnin kohteeseen, yhteisöjen tuomioistuimen on mielestäni vastattava siihen. [34]

90. Kansallinen tuomioistuin katsoo, että vastaus, jossa vientimaan tulliviranomaiset vaativat EUR.1-tavaratodistusten peruuttamista, ei ole ilmoitus tuontimaan tulliviranomaisten pyynnöstä suoritetun jälkitodentamisen tuloksista vaan pelkkä ilmoitus. Kansallinen tuomioistuin esittää kysymyksen siitä (ennakkoratkaisupyynnön 4.3 kohta), onko todentamisen tuloksiin liitettävä yksityiskohtainen kuvaus viejän tiloissa suoritetuista tutkimuksista samoin kuin ne oikeudelliset ja tosiasialliset perusteet, jotka ovat johtaneet siihen toteamukseen, että EUR.1-tavaratodistukset eivät olleet laillisesti annettuja.

33 — Ks. esim. yhdistetyt asiat C-297/88 ja C-197/89, Dzodzi, tuomio 18.10.1990 (Kok. 1990, s. I-3763, 39 kohta).

34 — Ks. etenkin asia C-67/91, Asociación Española de Banca Privada ym., tuomio 16.7.1992 (Kok. 1992, s. I-4785, 25 ja 26 kohta).

91. Pascoal toteaa, että toimet tuontitullien määräämiseksi eivät ole päteviä, koska niitä ei ole perusteltu. Pascoalin mukaan ilmoitus ei sisältänyt niiden tosiseikkojen kuvausta, joiden perusteella vientimaan tulliviranomaiset ovat päättäneet julistaa EUR.1-tavaratodistukset pätemättömiksi. [35]

92. Komissio katsoo, että viidennen kysymyksen tarkoituksena on sen selvittäminen, onko mahdollista ryhtyä jälkitullaustoimenpiteisiin ilman että on suoritettu päätöksen liitteessä II olevassa 25 artiklan 3 kohdassa säädetyn kaltainen todistusten todentaminen tai odotettaessa tällaisen todentamisen tuloksia; toisin sanoen kysymyksen tarkoituksena on komission mukaan nähtävästi sen selvittäminen, onko jälkitodentamisen pyytäminen ja tarkemmin tämän todentamisen tulosten vastaanottaminen jälkitullauksen välttämätön edellytys. Komission mukaan mitään tällaista ei voida johtaa kirjeestä eikä sovellettavien säännösten hengestä. Tämän vuoksi komissio toteaa, että jälkitullaukseen voidaan ryhtyä vaikka tällaisen todentamisen puuttuessa, kun tuontimaan tulliviranomaisilla on hallussaan kaikki tarpeelliset todisteet hylätäkseen etuuskohteluun oikeutetun alkuperän ja esitetyn todistuksen.

93. Vastaus, jonka olen antanut kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen, sisältää jo alustavan ratkaisun niihin kysymyksiin, joita nyt tutkimme. On muistettava, että päätöksen liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdan mukaan tuontijäsenvaltion, -maan tai -alueen viranomaiset voivat kiistää EUR.1-todistusten sen todentamisen tulokset, jonka vientijäsenvaltion tulliviranomaiset ovat niiden pyynnöstä suorittaneet, kääntymällä asetuksessa N:o 802/68 tarkoitetun alkuperäkomitean puoleen ja että kun tuontimaan toimivaltaiset viranomaiset eivät käytä tätä mahdollisuutta, vientimaan tulliviranomaisten suorittaman todentamisen tulokset sitovat niitä.

94. Jotta tuontimaa voisi käyttää sille päätöksen liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa annettua mahdollisuutta vedota alkuperäkomiteaan, on mielestäni välttämätöntä, että vientimaan tulliviranomaisten lähettämä ilmoitus mahdollistaa sen, että tuontimaa voi saada käsityksen siitä, ovatko nämä tulokset sen mielestä tyydyttäviä vai ei ja ovatko ne sellaisia, että tuontimaa tulee vakuuttuneeksi niiden luotettavuudesta. Jotta tämä olisi kuitenkin mahdollista, vientimaan tulliviranomaisten ei ole missään tapauksessa tyydyttävä liian lyhyisiin vastauksiin.

35 — Pascoal viittaa tältä osin portugalilaiseen oikeusperiaatteeseen, jonka mukaan verotuspäätös on perusteltava niin, että sen vastaanottaja voi ymmärtää ne syyt, joiden johdosta päätös on tehty. Tämän vuoksi todentamisen tuloksilla on oltava samat ominaisuudet kuin täysin perustellulla päätöksellä, eikä niitä voi vastata vain pelkkä päätös tai johtopäätös.

95. Todentamisen tulosten perusteella on mielestäni voitava määritellä, voidaanko kiistettyä todistusta edelleen soveltaa tosiasiallisesti vietyihin tavaroihin ja voidaanko tavaroihin siten soveltaa etuuskohtelua. Liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa ei tosin aseteta mitään vähimmäisrajaa todentamisesta saatujen tietojen pituudelle, eikä tämän säännöksen tarkoitus ole EUR.1-tavaratodistuksen pätemättömyyttä koskevan hallinnollisen päätöksen pätevyyden ja sen perustelujen riittävyyden valvonta. Tulliviranomaisten välisiä suhteita koskee kuitenkin se, että todentamisen tulosten on oltava selkeitä ja yksiselitteisiä, ja niiden on tarjottava tuontimaan tulliviranomaisille tarkka tieto todentamisen kohteena olevien todistusten pätevyydestä tai pätemättömyydestä. Ottaen huomioon, että kun tuontimaan tulliviranomaisille on toimitettu tällaiset tulokset, niillä on epävarmoissa tapauksissa mahdollisuus kääntyä alkuperäkomitean puoleen; vientimaan tulliviranomaisten lähettämän ilmoituksen on sisällettävä vähimmäismäärä selvityksiä niiden johtopäätösten perusteista, eli perusteista, joiden vuoksi EUR.1-tavaratodistusten antaminen on todettu lopulta lainvastaiseksi. Toisin sanoen todentamisen tulosten on sisällettävä vähintään minimiarviointi, eli lyhyt perustelu, jonka perusteella vastaanottaja saa tietoa, siten että se voi käyttää sille edellä mainituissa säännöksissä annettua oikeutta. Tätä edellytystä ei täytetä, jos vientimaan tulliviranomaisten vastaus on aivan liian lyhyt.

96. Nyt käsiteltävässä asiassa vientimaan tulliviranomaisten lähettämä vastaus tai ilmoitus ei täytä näitä vaatimuksia. Se oli kyllä selkeä siltä osin, pitivätkö tulliviranomaiset todistuksia pätevinä, [36] mutta se ei sisältänyt mitään selvitystä niistä perusteista, jotka olivat johtaneet ne tähän lopputulokseen. Selvitykset oli toimitettu liian myöhään eli vasta perusraportin lähettämisen yhteydessä.

97. Ottaen huomioon edellä esitetyt toteamukset ja erityisesti kolmannen kysymyksen johdosta esitetty arvio olen sitä mieltä, että vientimaan tulliviranomaisten tekemää yksinkertaista ilmoitusta ei voida pitää päätöksen liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna ilmoituksena todentamisen tuloksista, eivätkä tuontimaan toimivaltaiset tulliviranomaiset voi myöskään käyttää sitä ryhtyäkseen tuontitullien kantamiseen jälkitullauksin eivätkä sitä suuremmalla syyllä saattaakseen mainitunlaisen tullien kantamisen päätökseen. [37]

36 — Ilmoituksessa korostetaan yhtäältä, että "tarkastuksissa, jotka on suoritettu yhdessä ETY:n komission edustajien kanssa, *on käynyt ilmi*, että jotkin Grönlannissa annetut EUR.1-tavaratodistukset eivät vastaa MMA-sopimuksen liitteessä II vahvistettuja alkuperämaan määrittämistä koskevia säännöksiä", ja toisaalta, että vientimaan tulliviranomaiset ovat pyytäneet tuontimaan tulliviranomaisia "peruuttamaan seuraavat tavaratodistukset ——" (kursivointi tässä).

37 — Ranskan hallitus on huomauttanut riittävän, kun EUR.1-tavaratodistuksen malliin, joka on päätöksen liitteessä II olevassa liitteessä 5 olevassa 14 kohdassa "todentamisen tulokset", merkitään rasti oikeaan ruutuun sen ilmoittamiseksi, onko EUR.1-tavaratodistus vaadituilla tavalla aito ja säännönmukainen. Ranskan hallitus katsoo, että sellaiseen pyyntöön suorittaa jälkitodentaminen, jonka tuontimaan tulliviranomaiset ovat osoittaneet vientimaan tulliviranomaisille, voi vastata tällä tavoin. Tämä seikka ei voi kuitenkaan yksin riittää perusteeksi sille väitteelle, että lainsäätäjä olisi halunnut, että vientimaan toimivaltaisten viranomaisten lyhyt ilmoitus riittää tuottamaan oikeusvaikutuksia, ilman että vaaditaan niiden perustelujen lyhyttä esittämistä, joihin johtopäätökset perustuvat, jotta asianosaiset voisivat valmistella puolustustaan.

98. Kansallinen tuomioistuin katsoo lisäksi (ennakkoratkaisupyynnön 4.4 kohta), että jopa perusraportti oli riittämätön, koska vientimaan tulliviranomaiset eivät ole onnistuneet määrittämään turskan alkuperää tarkasti vaan ovat ainoastaan todenneet, että se ei ollut peräisin Grönlannista. Ottaen huomioon edellä esitetty arviointi, sikäli kuin todentamisen tulokset osoittavat selkeästi ne syyt, joiden vuoksi EUR.1-tavaratodistukset on annettu lainvastaisesti, olen sitä mieltä, että tämä vientimaan tulliviranomaisten laiminlyönti ei ole sellainen tärkeä seikka, joka tekisi niiden tuontimaan tulliviranomaisille lähettämästä perusraportista pätemättömän. [38]

99. Seuraavaksi esitettävä kysymys on se, onko tuojan tai tuonti-ilmoituksen tekijän, ja milloin, perehdyttävä todentamisen tuloksiin, kun sillä ei ollut tietoa vientiolosuhteista, kun se oli luottanut viejään siinä, että EUR.1-tavaratodistukset olisivat säännönmukaisia ja kun kannettaessa tuontitulleja jälkitullauksin tuojaa tai tuonti-ilmoituksen tekijää vaaditaan suorittamaan näin maksettavaksi määrätty summa. Tämän kysymyksen tutkiminen olisi tarpeetonta, jos olisimme sitä mieltä, että pelkkä tiedottaminen ei ole ilmoitus todentamisen tuloksista. Kuitenkin, koska tämä kysymys on perustavanlaatuinen, sillä se liittyy suoraan puolustautumisoikeuksien kunnioittamiseen, olen sitä mieltä, että yhteisöjen tuomioistuimen on vastattava siihen.

100. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [39] "puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen missä tahansa menettelyssä, jota käydään tiettyä henkilöä vastaan ja joka on omiaan päättymään tälle vastaiseen päätökseen, on yhteisön oikeuden perustavanlaatuinen periaate, jota on noudatettava, vaikka tästä menettelystä ei olisi annettu mitään määräyksiä". Kuten yhteisöjen tuomioistuin korostaa, tämä periaate "edellyttää, että henkilöt, joille päätös on osoitettu ja joiden etuihin se merkittävästi vaikuttaa, voivat tehokkaasti ilmaista kantansa," ja sen mukaisesti "jokaisella on oikeus tulla kuulluksi ennen kuin sille mahdollisesti vastainen päätös tehdään".

101. Perustavanlaatuinen velvoite kunnioittaa puolustautumisoikeuksia, joka vaikuttaa myös kansallisiin viranomaisiin heidän suhteissaan asianomaisiin, [40] tarkoittaa mielestäni, että ennen kuin tuontitullien jälkitullausmenettely saatetaan päätökseen, tuontivaltion toimivaltaisen tulliviranomaisen on annettava mahdolliselle velalliselle, esimerkiksi tuojalle tai tuonti-ilmoituksen tekijälle,

38 — Olisi sitä paitsi epäloogista, että edellyttäisimme vientimaan tulliviranomaisilta paitsi sen määrittämistä, oliko tavara, tässä tapauksessa turska, peräisin Grönlannista vai ei, myös sen tarkan alkuperän määrittämistä, koska nykyisillä ja uudenaikaisimmilla välineillä kalastus olisi voitu suorittaa missä tahansa, mistä löydetään ominaisuuksiltaan samanlaista turskaa kuin grönlanninturska.

39 — Ks. esim. asia C-32/95 P, komissio v. Lisrestal ym., tuomio 24.10.1996 (21 ja 30 kohta, Kok. 1996, s. I-5373). Ks. myös asia C-135/92, Fiskano v. komissio, tuomio 29.6.1994 (Kok. 1994, s. I-2885, 39 kohta) ja yhdistetyt asiat C-48/90 ja C-66/90, Alankomaat ym. v. komissio, tuomio 12.2.1992 (Kok. 1992, s. I-565, 44 kohta).

40 — Ks. asia C-60/92, Otto, tuomio 10.11.1993 (Kok. 1993, s. I-5683, 14 kohta); yhteisöjen tuomioistuin on myöntänyt, että kyseistä periaatetta on noudatettava, eli asianosaisten puolustautumisoikeudet on taattava, kun kansallisessa lainsäädännössä vahvistetaan asianmukaista menettelyä perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan soveltamiseksi kansallisten viranomaisten toimesta.

mahdollisuus ilmaista kantansa antamalla tämän tietoon ne olennaiset syyt, joiden vuoksi viranomainen katsoo, että tämän esittämät EUR.1-tavaratodistukset eivät voi oikeuttaa etuuskohtelun soveltamiseen.

E *Seitsemäs kysymys*

102. Seitsemännessä kysymyksessä kansallinen tuomioistuin pyrkii saamaan selville sen, missä laajuudessa tuojalla on mahdollisuus vedota ylivoimaiseen esteeseen välttääkseen tuontitullien kantamisen jälkitullauksin, kun vientimaan tulliviranomaiset ovat laiminlyöneet ennakkotarkastuksen suorittamisen viejän varastoissa ennen EUR.1-tavaratodistusten antamista, ilman että tuojayritys on voinut suojautua tältä laiminlyönniltä.

103. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan "erityisten säännösten puuttuessa ylivoimaisen esteen olemassaolon tunnustaminen edellyttää, että jollain ulkoisella seikalla, johon oikeussubjekti vetoaa, on vastustamattomia ja väistämättömiä seurauksia, minkä vuoksi kyseisen henkilön on objektiivisesti arvioiden mahdotonta noudattaa velvollisuuksiaan". [41] Ylivoimaisen esteen käsitteen "on katsottava tarkoittavan kyseisestä toimijasta riippumattomia, epätavallisia ja ennalta arvaamattomia seikkoja, joiden vaikutuksia ei olisi voitu välttää, vaikka olisi noudatettu mahdollisimman suurta huolellisuutta, siten että viranomaisten toiminta tapauksesta riippuen saattaa olla ylivoimainen este". [42]

104. Päätöksen liitteessä II olevan 8 artiklan 2 kohdan mukaan vientimaan viranomaisilla on oikeus "vaatia kaikki ne todistusasiakirjat ja suorittaa kaikki ne tarkastukset, jotka ne katsovat tarpeellisiksi". Ne eivät siis ole velvollisia toimimaan näin, mutta niillä on siihen oikeus.

105. Ottaen huomioon edellä kuvattu ylivoimaisen esteen käsite ja edellä mainitut 8 artiklan 2 kohdan säännökset olen sitä mieltä, että huolellisen toimijan pitäisi tietää, että vientimaan tulliviranomaisilla on vain oikeus suorittaa tarkastuksia ja että tämän vuoksi ei voida pitää täysin ennalta arvaamattomana mahdollisuutena, että EUR.1-tavaratodistus sisältää systemaattisten tarkastusten puuttuessa virheellisyyksiä.

41 — Ks. edellä alaviitteessä 20 mainittu asia Huygen ym. (tuomion 31 kohta). Ks. myös yhdistetyt asiat 154/78, 205/78, 206/78, 226/78—228/78, 263/78 ja 264/78, 39/79, 31/79, 83/79 ja 85/79, Valsabbia ym. v. komissio, tuomio 18.3.1980 (Kok. 1980, s. 907, 140 kohta).

42 — Ks. muun muassa em. asia Huygen ym. (tuomion 31 kohta) sekä asia 11/70, Internationale Handelsgesellschaft, tuomio 17.12.1970 (Kok. 1970, s. 1125, 23 kohta); asia 266/84, Denkavit France, tuomio 22.1.1986 (Kok. 1986, s. 149, 27 kohta); asia C-338/89, Organisationen Danske Slagterier, tuomio 7.5.1991 (Kok. 1991, s. I-2315, 16 kohta) sekä asia C-50/92, Molkerei-Zentrale Süd, tuomio 18.3.1993 (Kok. 1993, s. I-1035, 11 kohta).

V Ratkaisuehdotus

106. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Tribunal Tributário de Segunda Instância de Lisboan esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavalla tavalla:

1) Tullien asettaminen jälkikäteen sellaisen tuojan maksettavaksi, joka oli vilpittömässä mielessä sellaisen EUR.1-tavaratodistuksen pätevyyden suhteen, joka myöhemmin peruutetaan jälkitodentamisen johdosta, ei ole vastoin vilpittömän mielen periaatetta, perusteettoman edun kiellon periaatetta, suhteellisuusperiaatetta tai oikeusvarmuuden periaatetta.

2) Vientijäsenvaltion tulliviranomaisten merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön 30 päivänä kesäkuuta 1986 tehdyn neuvoston päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohdan mukaisesti tekemän todentamisen tulokset eivät automaattisesti sido tuontijäsenvaltion tulliviranomaisia, koska nämä voivat riitauttaa tulokset saattamalla ne käsiteltäviksi tavaroiden alkuperän yhteisestä määrittelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 802/68 perustettuun alkuperäkomiteaan.

3) a) Neuvoston päätöksen 86/283/ETY liitteessä II olevan 25 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että ilmaisu "jälkitodentamisen tulokset ilmoitetaan" viittaa päätelmiin, jotka vientimaan tulliviranomaisten on toimitettava riittävien perustelujen kanssa tuontivaltion tulliviranomaisille; päätelmät

koskevat sitä, voidaanko riidanalaista EUR.1-tavaratodistusta soveltaa tosiasiallisesti vietyihin tavaroihin ja voidaanko tämän perusteella näihin tavaroihin soveltaa etuuskohtelua.

b) Ennen kuin tuontitullien kantamiseen jälkitullauksin voidaan ryhtyä ja saattaa se loppuun tuontijäsenvaltiossa, -maassa tai -alueella, vientijäsenvaltion tulliviranomaisten on toimitettava kolmen kuukauden määräajassa tuontijäsenvaltion tulliviranomaisille suoritetun todentamisen tulokset ja tuojalle on ilmoitettava näistä ja hänelle on varattava tilaisuus esittää niitä koskevat huomautuksensa.

4) Siinä, että vientijäsenvaltion tulliviranomaiset eivät ole todentaneet EUR.1-tavaratodistusta, jonka peruuttaminen on johtanut tuontitullien kantamiseen jälkitullauksin, ei ole kyse ylivoimaisesta esteestä, johon viejä voisi vedota vapautuakseen tuontitullina kannettavan summan maksamisvelvollisuudesta.